

KAMU KURUMLARININ ALT İŞVEREN ÇALIŞANLARINA KARŞI İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ YÖNÜNDEN SORUMLULUĞU

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY LIABILITY OF PUBLIC
INSTITUTIONS AGAINST EMPLOYEES OF SUB-EMPLOYERS

Cumhur Sinan ÖZDEMİR*

ÖZ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında, kamu kurumları güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmak için bütün önlemleri almak ve bu önlemlerin uygulanmasını denetlemek ile yükümlüdür. Asıl işveren sıfatıyla kamu kurumları, kendi çalışanları yanı sıra alt işveren (yüklenici) çalışanları içinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak zorundadır. Yasal yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda kamu kurumları ağır idari para cezaları muhatap olabilecekleri gibi, alt işverenden (yüklenici) kaynaklanan hayati tehlike durumunda da kamuya ait işyerinde tamamen veya kısmen işin durdurulması söz konusu olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı, İş Güvenliği, Kamu Kurumu, Alt İşveren

ABSTRACT

In accordance with Occupational Health and Safety Law, no. 6331, public administrations have to take every necessary step and inspect these steps in order to create a safe and healthy working environment. As being the principal employer, they have to provide a safe and healthy work environment for subcontractors' employees, as well as theirs. Otherwise they can face heavy fines, and also in the event of a vital accident the work on public institution's premises can be ceased if necessary.

Keywords: Occupational health, occupational safety, public institution, sub-employer

* İş Başmüfettişi

1- GİRİŞ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemiştir. Kanun, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanacaktır. Kamu kurum ve kuruluşları da Kanun kapsamındadır. Kamu kurumları kendi işyerlerindeki bütün çalışanların ruh ve vücut bütünlüğünü sağlamak, çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarından korumakla yükümlüdür. Kamu kurumlarının iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorumlulukları sadece kendi çalışanları ile sınırlı olmayıp aynı işyerinde görevlendirilen alt işveren (yüklenici) çalışanlarını da kapsamaktadır. Kamu kurumla alt işveren ilişkisinde asıl işveren sıfatını taşımakta ve iş sağlığı ve güvenliği yönünden alınan önlemleri izleme, denetleme ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlama ile sorumludur.

2- KAMU KURUM ve KURULUŞLARINDA ALT İŞVEREN (YÜKLENİCİ) ÇALIŞTIRMA

2.1- Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir.

2.2- İş İlişkisi

Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir.

2.3- İşyeri

İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür.

2.4- Asıl İş-Yardımcı İş

Mal veya hizmet üretiminin esasını oluşturan işe asıl iş; işyerinde yürütülen mal veya hizmet üretimine ilişkin olmakla beraber doğrudan üretim organizasyonu içerisinde yer almayan, üretimin zorunlu bir unsuru olmayan ancak asıl iş devam ettikçe devam eden ve asıl işe bağımlı olan işe ise yardımcı iş denir.

2.5- Asıl İşveren

İşyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işleri veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işleri diğer işverene veren, asıl işte kendisi de işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlarına asıl işveren denir.

2.6- İşveren Vekili

İşveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere işveren vekili denir. İşveren vekilinin bu sıfatla işçilere karşı işlem ve yükümlülüklerinden doğrudan işveren sorumludur. İş Kanunu kapsamında işveren için öngörülen her çeşit sorumluluk ve zorunluluklar işveren vekilleri hakkında da uygulanır. İşveren vekilliği sıfatı, işçilere tanınan hak ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz.

2.6- Alt İşveren

2.6.1- İş Kanunu Yönünden

İş Kanunu'nun, 3'üncü maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanan Alt İşveren Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinin (a) fıkrasında alt işveren tanımlanmıştır. Yasal hükme göre; bir işverenden, işyerinde yürütülen mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan, bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara alt işveren denir.

2.6.2- Sosyal Sigortalar Kanunu Yönünden

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, 12'nci maddesinde "*bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir*" şeklinde bir tanımlama getirilmiştir. Aynı maddede yer alan "*sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanun'un işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur*" hükmü ile de sorumluluk şekli belirlenmiştir. Aynı Kanun'un, 11'nci maddesi "*alt işveren, asıl işverenin işyerinde çalıştırdığı sigortalıları, işverenle aralarında yaptıkları sözleşmenin ibrazı kaydıyla, Sosyal Güvenlik Kurumundan alacağı özel bir numara ile asıl işverenin kayıtlı olduğu dosyadan bildirir*" hükmünü getirmiştir. Aynı Kanun'un, 4'üncü maddesinin 1'nci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştırılan işyerine Sosyal Güvenlik Kurumunca, "Mahiyet Kodu", "İşkolu Kodu", "Yeni/Eski Ünite Kodu", "İşyeri Sıra Numarası", "İl Kodu", "İlçe Kodu", "Kontrol Numarası" ve varsa "Geçici İş İlişkisi Kurulan İşveren Numarası" ile "Alt İşveren Numarası"ni ihtiva eden bir sicil numarası verilmektedir. İşyeri sicil numarasındaki; "Mahiyet Kodu", yapılan işin özel veya kamu sektörüne ait daimi veya geçici olduğunu gösterir. Kamu sektörüne bağlı devamlı işyerleri için (1), özel sektöre bağlı devamlı işyerleri için (2), kamu sektörüne bağlı geçici işyerleri için (3), özel sektöre bağlı geçici işyerleri için (4) rakamı verilir.

Asıl işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran alt işverenler, bu işlerinden dolayı Sosyal Güvenlik Kurumuna işyeri bildirgesi vermemekte, bu kişiler, çalıştırdıkları sigortalıları, asıl işverenle yapmış oldukları sözleşmenin Kurum'a ibraz edilmesi kaydıyla asıl işveren adına tescil edilmiş olan işyerinden alacakları "Alt İşveren Numarası" ile Kurum'a bildirmektedirler.

2.6.3- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Yönünden

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu alınması gereken önlemler ve çalışanın sağlığını koruma adına asıl işveren ve alt işverene birlikte ve/veya ayrı ayrı sorumluluklar yüklemiştir. En az bir işçi bile çalıştıran işyerleri de Kanun kapsamına girmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun, 22'nci maddesi gereği; elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere kurul oluşturur. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kurul kararlarını uygular.

Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurul oluşturulması hâlinde işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirir. Altı aydan fazla süren asıl işveren-alt işveren ilişkisinin bulunduğu hallerde;

- Asıl işveren ve alt işveren tarafından ayrı ayrı kurul oluşturulmuş ise, faaliyetlerin yürütülmesi ve kararların uygulanması konusunda iş birliği ve koordinasyon asıl işverence sağlanır.
- Asıl işveren tarafından kurul oluşturulmuş ise, kurul oluşturması gerekmeyen alt işveren, koordinasyonu sağlamak üzere vekâleten yetkili bir temsilci atar.
- İşyerinde kurul oluşturması gerekmeyen asıl işveren, alt işverenin oluşturduğu kurula iş birliği ve koordinasyonu sağlamak üzere vekâleten yetkili bir temsilci atar.
- Kurul oluşturması gerekmeyen asıl işveren ve alt işverenin toplam çalışan sayısı elliden fazla ise, koordinasyonu asıl işverence yapılmak kaydıyla, asıl işveren ve alt işveren tarafından birlikte bir kurul oluşturulur.

2.7- Asıl İşverenin Sorumluluğu

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak İş Kanunu, iş sözleşmesi veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur. Asıl işverenin işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalıştırılmaya devam ettirilmesi suretiyle hakları kısıtlanamaz veya daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile alt işveren ilişkisi kurulamaz. Aksi halde ve genel olarak asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayandığı kabul edilerek alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görürler. İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez.

2.8- Yüklenici Aracılığıyla Çalıştırılanlar

Kanun'a veya Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kamu kurum ve kuruluşları ile bunların doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin en az yüzde ellisine sahip oldukları ortaklıklarda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya diğer kanun hükümleri çerçevesinde, hizmet alımı amacıyla yapılan sözleşmeler gereğince, yüklenici aracılığıyla çalıştırılanlar, bu şekilde çalışmış olmalarına dayanarak;

- Bu kurum, kuruluş ve ortaklıklara ait kadro veya pozisyonlara atanmaya,
- Bu kurum, kuruluş ve ortaklıklara ait işyerlerinin kadro veya pozisyonlarında çalışanlar için toplu iş sözleşmesi, personel kanunları veya ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre belirlenen her türlü malî haklar ile sosyal yardımlardan yararlanmaya, hak kazanamazlar. Hizmet alımına dayanak teşkil edecek sözleşme ve şartnamelere;
- İşe alınacak kişilerin belirlenmesi ve işten çıkarma yetkisinin kamu kurum, kuruluşları ve ortaklıklarına bırakılması,
- Hizmet alım sözleşmeleri çerçevesinde ya da geçici işçi olarak aynı iş yerinde daha önce çalışmış olanların çalıştırılmasına devam olunması, yönünde hükümler konulamaz.

3- KAMU KURUMLARININ ALT İŞVEREN (YÜKLENİCİ) ÇALIŞANLARININ SAĞLIK ve GÜVENLİKLERİ YÖNÜNDEN SORUMLULUĞU

3.1- Denetleme

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun, 4'üncü maddesine göre işverenler "çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede; mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak ve işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izlemek, denetlemek ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlamakla" yükümlüdürler. Bu kapsamda Kamu işverenleri asıl işveren sıfatı ile işyerinin bütününden alınan sağlık ve güvenlik önlemlerinin uygulanması yönünden sorumlu olduğundan alt işveren (yüklenici) tarafından alınan önlemleri izleme, denetleme ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlama ile yükümlüdür.

İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlemeyen, denetlemeyen ve uygunsuzlukları gidermeyen kamu kurumlarına 2015 yılında çalışan sayısı ve tehlike sınıfına göre en az 2.466 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.2- Eğitim

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 17'nci maddesinde göre; işveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını, sağlamakla yükümlüdür. Eğitim; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve ortaya çıkan yeni riskler de dikkate alınarak çok tehlikeli, tehlikeli sınıfta, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde sırasıyla bir yılda, iki yılda ve üç yılda en az bir defa olmak üzere düzenli aralıklarla tekrarlanır.

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin¹ 5/3'üncü maddesine göre taşeron çalışanlarının da iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alınmasının sağlanmasında taşeron işverenlerle beraber sorumludur. Aynı Yönetmeliğin 5/1'inci maddesine göre Kamu kurumlarının sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Eğitim programların hazırlanması ve uygulanmasını,
- Eğitimler için uygun yer, araç ve gereçlerin temin edilmesini,
- Çalışanların bu programlara katılmasını,
- Program sonunda katılanlar için katılım belgesi düzenlenmesi.

Kanun'un 17/5. maddesinde; tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimat içeren eğitimin *aldığına dair belge olmaksızın*, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanların işe başlatılmayacağı belirtilmiştir. İşyeri tehlike sınıfı tehlikeli veya çok tehlikeli olan kamu kurumları bu hüküm kapsamında işyerinde görevlendirilecek alt işveren (yüklenici) çalışanların yapacakları işlerde karşılaşılabileceği sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitim aldığına dair belge olup olmadığı sorgulamak ve olmayanların çalışmasına izin vermemekle yükümlüdür.

Kanun'un, 17/6. maddesinde; geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlayacağı, belirtilmiştir. Asıl işveren olan kamu kurum-

¹ 15.05.2013 tarih ve 28648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ları bakım, onarım, yenileme vb. hizmetler için kurduğu iş ilişkisi kapsamında çalışanların bilgilendirilmesini ve alt işverence (yüklenici) bu işçilere gerekli eğitimin verilmesini sağlamakla yükümlüdür.

İşyerinde alt işverenin (yüklenici) işçilerine gerekli eğitimin verilmesini sağlama yükümlülüğünü yerine getirmeyen asıl işveren sayılan kamu kurumlarına 2015 yılında eğitim verilmeyen çalışan başına 500 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.3- Çalışanların Bilgilendirilmesi

İşverenin çalışanlarını bilgilendirme yükümlülüğü 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun, 16'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Yasal hükme göre işveren çalışanları ve çalışan temsilcilerini işyerinin özelliklerini de dikkate alarak aşağıdaki konularda bilgilendirmekle yükümlüdür;

- İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler.
- Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumluluklar.
- İlk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler.

İşverenler ayrıca; ciddi ve yakın bir tehlikeye maruz kalan veya kalma riski bulunan bütün çalışanları tehlikeler ile bunlardan doğan risklere karşı alınmış ve alınacak tedbirler hakkında derhal bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu hususta asıl işverenin kendi çalışanı olması şartı aranmaksızın işyerindeki bütün çalışanlar bilgilendirilmek zorundadır. Asıl işveren ciddi ve yakın bir tehlikeye maruz kalma riski olmayan geçici çalışan veya alt işveren (yüklenici) çalışanlarının ise sadece işverenlerine gerekli bilgileri sağlamakla yükümlüdür. Kamu kurumları, yasal düzenleme doğrultusunda, sadece ciddi ve yakın bir tehlikeye maruz kalan veya kalma riski bulunan bütün çalışanları tehlikeler ile bunlardan doğan risklere karşı alınmış ve alınacak tedbirler hakkında derhal bilgilendirmekle yükümlüdür.

İşyerinde alt işverenin (yüklenici) işçilerine gerekli bildirimlerin yapılmasını sağlama yükümlülüğünü yerine getirmeyen asıl işveren sayılan kamu kurumlarına 2015 yılında bilgilendirilmeyen çalışan başına 1.233 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.4- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Oluşturulması

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun, 22'nci maddesine göre elli ve daha fazla çalışanı bulunan ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı bütün işyerleri iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturmak zorundadır. Kamu kurumlarında 6 aydan uzun sürelerde alt işveren (yüklenici) görevlendiriliyorsa aşağıdaki şartlar göz önünde bulundurularak iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturulmalıdır.

- Kamu kurumu ve alt işvereni (yüklenici) çalışan sayıları ayrı ayrı elli ve daha fazla ise her ikisi de kurul oluşturmak zorundadır. Faaliyetlerin yürütülmesi ve kararların uygulanması konusunda işbirliği ve koordinasyon asıl işveren durumunda olan kamu kurumu tarafından sağlanacaktır.
- Kamu kurumunun çalışan sayısı ellinin üzerinde, alt işvereni (yüklenici) çalışan sayısı ellinin altındaysa sadece asıl işveren konumunda olan kamu kurumu tarafından kurul oluşturulur. Kurul oluşturması gerekmeyen alt işveren (yüklenici) koordinasyonu sağlamak üzere kurula vekâleten yetkili bir temsilci atayacaktır.
- Kamu kurumunun çalışan sayısı ellinin altında alt işvereni (yüklenici) sayısı elli ve üzerinde ise kurul taşeron tarafından oluşturulur. İşyerinde kurul oluşturması gerekmeyen kamu kurumu, alt işveren (yüklenici) tarafından oluşturulan kurula iş birliği ve koordinasyonu sağlamak üzere vekâleten yetkili bir temsilci atayacaktır.

- Kurul oluşturması gerekmeyen kamu kurumu ve onun alt işvereni (yüklenici) toplam çalışan sayısı elliden fazla ise, koordinasyonu asıl işverence yapılmak kaydıyla, kamu kurumu ile alt işvereni (yüklenici) tarafından birlikte bir kurul oluşturulur.

İşyerinde birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması halinde işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmek zorundadır.Yapılacak olan bilgilendirmenin ispat yükümlülüğü açısından kanaatimce tutanak ile yazılı hale getirilmesi gerekir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmeliğin² 5'inci maddesine göre işverene bağlı, fabrika, müessese, işletme veya işletmeler grubu gibi birden çok işyeri bulunduğu hallerde elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu her bir işyerinde ayrı ayrı kurul oluşturmalıdır. Yasa hükmü gereği bünyesinde birden fazla farklı işyeri barındıran kamu kurumlarının her işyerinin alt işvereni (yüklenici) ile birlikte ayrı ayrı değerlendirmesi gerekmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği kurulu oluşturmayan, kurullar arasında koordinasyonu sağlamayan, aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmeyen asıl işveren konumundaki kamu kurumlarına her yükümlülük için ayrı ayrı çalışan sayısı ve işyerinin tehlike sınıfına göre 2015 yılında en az 2.466 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.5- Risk Değerlendirmesi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun, 3'üncü maddesine göre; işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar, risk değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır. Risk değerlendirmesi yapmanın temel amacı işyerinde iş kazası veya meslek hastalığına yol açabilecek risklerin belirlenmesi ve söz konusu risklerin herhangi bir can veya mal kaybına sebep olmadan önce gerekli önlemlerin alınmasıdır. Kanun'un 4 ve 10'uncu maddesinde işverenin risk değerlendirmesi yapma yükümlülüğü belirtilmiştir. Tüm kamu kurumları risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği³ 15'inci maddesine göre; bir işyerinde bir veya daha fazla alt işveren bulunması halinde:

- Her alt işveren yürüttükleri işlerle ilgili olarak, bu Yönetmelik hükümleri uyarınca gerekli risk değerlendirmesi çalışmalarını yapar veya yaptırır.
- Alt işverenlerin risk değerlendirmesi çalışmaları konusunda asıl işverenin sorumluluk alanları ile ilgili ihtiyaç duydukları bilgi ve belgeler asıl işverence sağlanır.
- Asıl işveren, alt işverenlerce yürütülen risk değerlendirmesi çalışmalarını denetler ve bu konudaki çalışmaları koordine eder.

Yasal düzenleme gereği;asıl işveren konumunda olan kamu kurumları,alt işveren (yüklenici) tarafından hazırlanmış olan risk değerlendirmesinin amacına uygun bir şekilde hazırlanmasını, risk kontrol adımlarının uygulanmasını, dokümantasyonun mevzuata uygunluğunu denetlemek ve izlemek, noksanlık tespit edilmesi halinde bunların giderilmesini sağlamakla yükümlüdür.

² 18.01.2013 tarih ve 28532 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Alt işverene (yükleniciye); risk değerlendirmesi çalışmaları konusunda kendi sorumluluk alanları ile ilgili ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri sağlamayan, risk değerlendirmesi çalışmalarını denetlemeyen, risk değerlendirmesi çalışmalarını kendi çalışmasıyla bütünleştirmeyen, risk kontrol tedbirlerinin uygulanıp uygulanmadığını izlememek ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlamayan kamu kurumlarına her uygunsuzluk için 2015 yılında ayrı ayrı 1.233 TL idari para cezası uygulanacaktır. Ceza miktarı tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre artacaktır.

4- SONUÇ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında kamu kurumları güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmak için bütün önlemleri almak ve bu önlemlerin uygulanmasını denetlemek ile yükümlüdür. Asıl işveren sıfatıyla kamu kurumları kendi çalışanları yanı sıra alt işveren (yüklenici) çalışanları içinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak zorundadır. Yasal yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda kamu kurumları ağır idari para cezaları muhatap olabilecekleri gibi, alt işverenden (yüklenici) kaynaklanan hayati tehlike durumunda da kamuya ait işyerinde tamamen veya kısmen işin durdurulması söz konusu olabilecektir. Kanun'da yer alan idari para cezaları işyerinin tehlike sınıfına ve istihdam ettiği çalışan sayısına göre değişmektedir.

KAYNAKÇA

- ÖZDEMİR, C. S. Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Kanunu Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015
- ÖZDEMİR, C. S. Soru-Cevaplı 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Uygulama Rehberi, Ankara, Maliye Postası Yayınları, 2013